

29. Maturitní otázka

Práce s informacemi a komunikačními prostředky. Informační etika v mediálním prostoru. Thomasův teorém, mediální gramotnost a mediální manipulace, kritické myšlení, argumentační fauly, Hoaxy, propaganda a ověřování informací.

Práce s Informacemi

- intuice často předchází rozum
- iracionalita v jedné oblasti nemusí být v rozporu s racionalitou v jiné oblasti
- **Forerův (Barnemův) efekt:**
 - o existují popisy natolik obecné a vágní, že je lze užít pro většinu lidí či situací
- lidé preferují informace, potvrzující jejich víru, a vyhledávají většinou tyto informace – mají tendenci se uzavírat do tzv. **echo chambers**
- **Předsudek zpětného ohlednutí**
 - o po nějaké události vidíme souvislosti, které k ní vedly
 - o pocit, že se to dalo očekávat, ačkoli jsme tyto souvislosti předtím neviděli, nebo tam nebyly
- větší množství informací a více způsobů jejich zpracování často vede k nepřesnějším výsledkům

Thomasův teorém

- sebenaplnující předpověď
- na základě předpovědi či očekávání se připravujeme či chováme podle této předpovědi a dopomůžeme jejímu naplnění

Mediální gramotnost

- velké množství informací, je třeba hledat relevantní zdroje a data a užívat kritické myšlení
- některé informace jsou jen částečně pravdivé, někdy vůbec
- znaky mediální gramotnosti:
 - o orientace v textech a projevech se schopností rozpoznat podstatné informace
 - o schopnost rozpoznat manipulační techniky, skryté významy a nepřesné a neúplné informace
 - o schopnost rozlišit pravdivý text/výpověď od subjektivního tvrzení nepodloženého fakty
 - o schopnost jasně vyjádřit své myšlenky a zaznamenat je
- média nemusí vždy psát čistou pravdu, v případě sociálních sítí bychmechom si měli informace ověřovat ve všech případech
- většina médií či autorů má svůj zájem, téměř vždy snaží se získat čtenost, případně propagovat nějaké postoje či názory
- sociální sítě umožňují poměrně volné šíření informací, z nichž mnoho nemusí být relevantních či pravdivých

Kritické myšlení

nacházení kritických, tedy zásadních informací ve sdělení

V rámci kritického myšlení si můžeme dovolit nemít názor, respektive odmítnout si ho utvořit do té doby, než získáme dostatek skutečných a relevantních faktů

Dunningův-Krugerův efekt

vlastní iluze, že jsme lepší, hezčí, chytřejší, než ostatní (lepší řidiči než ostatní)

Jelikož nejsou s určitou problematikou dostatečně seznámeni, neuvědomují si, jak velké limity mají.

Další obvyklé myšlenkové chyby:

- Tvoříme neexistující souvislosti
- Zkresluje a mylně vykládáme skutečnost
- Neznáme elementární statistická pravidla
- Pravděpodobnost událostí obvykle posuzujeme na základě toho, jak snadno je vylovíme z
- Špatně si pamatujeme - (10% četl, 20% slyšel, 30% viděl, 50% viděl a slyšel, 70% řekl a 90% udělal)
- Vyvozujeme mylné závěry • Podléháme konfirmačnímu čili potvrzujícímu zkreslení, confirmation bias

Myšlenkové břitvy

- Occamova břitva – pokud pro nějaký jev existuje vícero vysvětlení, je lépe upřednostňovat to nejméně komplikované.
- Humeova břitva (přenesena do moderního myšlenkového schématu Fr. Koukolíkem) - nevědomost, omyl, lež a podfuk je vždy pravděpodobnější než zázrak.
- Popperova břitva – jakýkoli počet důkazů svědčících ve prospěch tvrzení jej nemůže jednoznačně dokázat, zatímco k jeho vyvrácení stačí důkaz jediný.

Argumentační fauly

Vypadají přesvědčivě, ale ve skutečnosti to žádné argumenty nejsou!

Jak se dělá propaganda?

- Zjednodušujte
- Probudte emoce
- Vykonstruuje nepřítele
- Používejte slogany, cejchy a klamy
- Mluvte tím správným jazykem (o sobě, o jiných)
- Ovládněte média nebo si vytvořte vlastní
- Šiřte chaos, vyčerpejte kritiky

Jak si ověřit informace na internetu?

Zdroj

zdroje (citace, atd...)

Nevyvrátil už někdo tuto zprávu

Existuje obrazová příloha? Bezva!

KDO, KOMU, CO, JAKÝM ZPŮSOBEM, PROČ